

Vlinders in Meijendel: aantallen in 2004 langs twee telroutes

F. Hooijmans
Ametisthorst 235
2592 HJ Den Haag
email: fchooijmans@cs.com

A. Remeus
Smaragdhorst 324
2592 RX Den Haag
email: aremeus@wanadoo.nl

Inleiding

In "Vlinders in Meijendel: aantalsverloop langs twee telroutes" (Hooijmans & Remeus 2004) presenteerden we voor alle door ons waargenomen dagvlindersoorten (uitgebreid met een drietal dagactieve nachtvlinders) de resultaten van 13 jaar monitoring. Voor een beschrijving van de daaraan ten grondslag liggende methodiek en de telroutes verwijzen we naar voornoemd artikel. Met deze bijdrage wordt het startschot gegeven voor een jaarlijkse update. Het voornemen daarbij is om er steeds enkele soorten (of een verwante groep soorten) uit te lichten, naast het in hoofdlijnen schetsen van het algemene beeld, in casu de talrijkheid van alle door ons geregistreerde vlindersoorten ten opzichte van de voorgaande jaren. Wat betreft 2004 hebben we ervoor gekozen de in Meijendel algemeen voorkomende vertegenwoordigers van de Blauwtjes (Bruin blauwtje en Icarusblauwtje) nader te beschouwen. Met deze keuze rectificeren we ook een omissie in ons overzichtsartikel over 1991 tot en met 2003, waarin de grafieken van het Icarusblauwtje niet waren opgenomen.

Resultaten in 2004

Na de vlinderrijke jaren 2002 en 2003 kan 2004 langs de twee beschouwde telroutes in Meijendel worden gekwalificeerd als een normaal jaar. Met name langs het Parnassiapad deed zich in 2004 ten opzichte van 2003 een zware terugval voor. Voor enkele doorgaans talrijk langs de telroutes voorkomende soorten, te weten Klein geaderd witje, Kleine vuurvler en Argusvlinder, was 2004 een uitgesproken slecht jaar (tabel 1). Een uitgesproken goed jaar was 2004 eigenlijk alleen voor het Bont zandoogje. Deze relatieve nieuwkomer in Meijendel behoorde in 2004, met name langs het Scheepje, tot de talrijkste soorten. De meest bijzondere waarneming in 2004 betrof een Oranje zandoogje langs het Scheepje. Er was slechts één eerdere waarneming van deze soort langs beide telroutes (in 1999, langs het Parnassiapad).

Tabel 1. Aantallen vlinders langs het Parnassiapad en het Scheepje: 2004 t.o.v. voorgaande jaren.

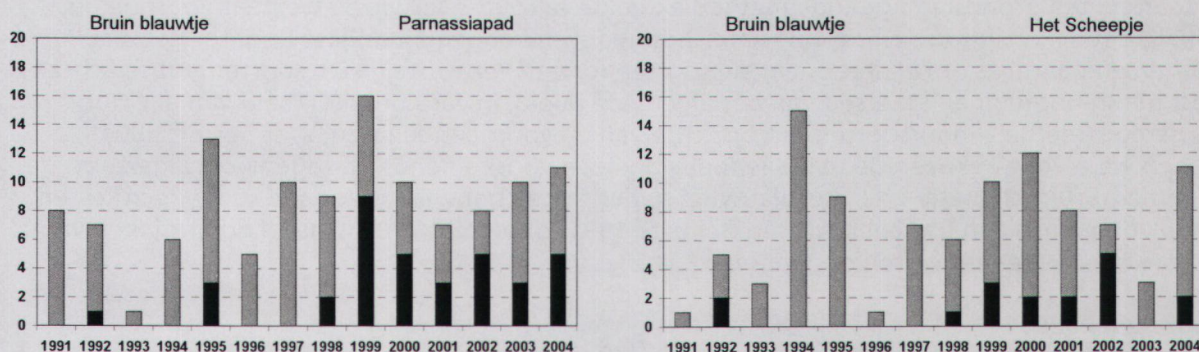
	Gem.	2004	2004 t.o.v. gem.		Gem.	2004	2004 t.o.v. gem.
Alle dagvlinders	918	842	-/+	Atalanta	15	9	-
Zwartsprietdikkopje	36	47	+	Distelvlinder	7	7	-/+
Groot dikkopje	1	4	w.g.	Kleine vos	16	12	-
Oranje luzernevlinder	1	2	w.g.	Dagpauwoog	16	8	-
Citroenvlinder	18	25	+	Gehakkelde aurelia	5	6	-/+
Groot koolwitje	1	1	w.g.	Landkaartje	1	1	w.g.
Klein koolwitje	24	33	+	Kleine parelmoervlinder	98	75	-/+
Klein geaderd witje	15	2	--	Bont zandoogje	6	90	++
Kleine vuurvler	36	14	--	Argusvlinder	24	10	--
Eikenpage	1	0	w.g.	Hooibeestje	98	114	-/+
Boomblauwtje	1	0	w.g.	Oranje zandoogje	0	1	w.g.
Bruin blauwtje	15	22	+	Bruin zandoogje	295	232	-/+
Icarusblauwtje	116	101	-/+	Heivlinder	74	26	--
Nachtvinders				Sint Jansvlinder	10	82	++
Jakobsvlinder	19	20	-/+	Gammail	94	30	--

- Het gemiddelde jaartotaal betreft de jaren 1991 tot en met 2003 (elk jaartotaal is gedefinieerd als de som van zes maandmaxima; zie Hooijmans & Remeus 2004).
- ++ = minstens 50% hoger dan gem., + = 25% tot 50% hoger dan gem., -/+ = minder dan 25% afwijkend van gem., - = 25% tot 50% lager dan gem., -- = meer dan 50% lager dan gem., w.g. (weinig gegevens) = aantallen te laag om zinvolle uitspraken te doen.

In de figuren in de hierna volgende soortbesprekingen zijn gegevens uit april, mei en juni in zwart weergegeven en die uit juli, augustus en september in grijs.

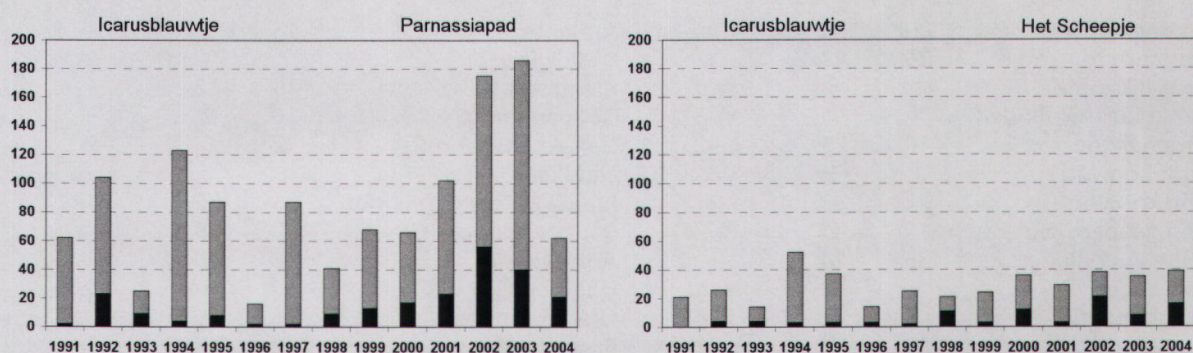
Bruin blauwtje

Bink (1992) omschrijft deze soort in Nederland als "tamelijk verspreid en weinig talrijk, en het meest voorkomend in het duingebied en in het rivierengebied". Hoewel de soort landelijk een afnemende trend laat zien (Van Swaay & Groenendijk 2004), leek zij over de periode tot en met 2003 op onze duinroutes, ondanks de lage aantallen, stabiel tot toenemend (dat laatste overigens alleen langs het Parnassiapad). De tellingen van 2004 bevestigen dit beeld. Vooral de toename langs het Scheepje valt op, hoewel er geen veranderingen in het terrein lijken te zijn opgetreden. Het is niet uit te sluiten dat de toename rond het Parnassiapad en omgeving, die mogelijk samenhangt met het herstel van vochtige duinvalleien, kan leiden tot hogere aantallen ook elders in Meijndel.

Icarusblauwtje

De aantalsontwikkeling van het Icarusblauwtje in 2004 week radicaal af van de zojuist geschetste ontwikkeling bij het Bruin blauwtje. Zoals uit de grafieken blijkt was het Icarusblauwtje in 2004, traditie getrouw, talrijker in de periode juli tot en met september dan in de periode april tot en met juni, echter minder uitgesproken dan in andere jaren. Het lijkt er dus op dat vooral de tweede generatie een klap heeft gehad. Het moment van generatiewisseling ligt bij deze soort rond half juli (Bink 1992). Wat zou er gebeurd kunnen zijn? Een mogelijke oorzaak zou het extreme noodweer kunnen zijn dat op 17 juli 2004 over ons land raasde. Mogelijk heeft dat geleid tot het verloren gaan van vele poppen. De vraag dringt zich dan wel op, waarom het Bruin blauwtje kennelijk geen last heeft gehad van die zware storm. Een reden daarvoor zou kunnen zijn dat de generatiewisseling van het Bruin blauwtje zich iets eerder voltrekt (namelijk rond eind juni) dan die van het Icarusblauwtje (Bink 1992).

Literatuur

- Bink FA (1992). Ecologische atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt & Co, Haarlem.
 Hooijmans FC & A Remeeus (2004). Vlinders in Meijndel: aantalsverloop langs twee telroutes. Holland's Duinen 45: 30-40.
 Van Swaay, CAM & D Groenendijk (2004). Vlinders en libellen onder de meetlat: jaarverslag 2003. Rapport VS2004.011, De Vlinderstichting, Wageningen.